

EDCs in the European Union

Genon K. Jensen, Health & Environment Alliance
IPEN Global Toxics Meeting
November 2016

HEAL offices and member network

**>78 organizations
in 28 countries**

- Doctors associations
- Patient groups
- Nurses associations
- Public health institutes
- Research institutes
- Not-for-profit health insurers
- Women's groups
- Youth groups
- Environmental groups

*Promoting environmental
policy that contributes to
good health*

Outline

- EU policies & law on EDCs
- The EDC battle – where are we now
- Strategies to advance protective EDC policies

Relevant EU LAWS

Directly

- REACH (industrial chemicals)
- PESTICIDES & BIOCIDES
- MEDICAL DEVICES
- TOYS / CHILDCARE Articles

Indirectly

- COSMETICS
- FOOD CONTACT MATERIALS
- PHARMACEUTICALS
- WATER & more (Emissions, Mercury, POPs, etc)

Substances of Very High Concern (SVHCs)

➤ **Repro toxicants**

- DEHP
- BBP
- DBP
- DIBP
- DCHP

Equivalent Concern

ED for Environment

- Octylphenol
- Octylphenol etoxylated
- Nonylphenol
- Nonylphenol etoxylated
- DEHP

ED for Human Health

- DEHP
- DCHP

EDCs in REACH

EDCs in Pesticides & Biocides

- 2009 Pesticides law:
 - **No authorization for EDCs**
 - exception: unless exposure is negligible
(no human contact, closed system)
- Similar for 2012 Biocides law
 - but different exception conditions

Outline

- EU policies & law on EDCs
- **The EDC battle – where are we now**
- Strategies to advance protective EDC policies

To ban, first identify

- Official Criteria to identify EDCs –
- Under construction since 2011 – close to finish line

So far– next stop – December 6-7 ??

- unprecedentedly high level of proof
- inconsistent with approach to CMRs
- few, maybe no EDCs will be identified
- humans will probably be harmed before action is taken
- illegally changes what was agreed in 2009

Outline

- EU policies & law on EDCs
- The EDC battle – where are we now
- **Strategies to advance protective EDC policies**

Creation of EDC-Free Europe Coalition

EU Policy: Awareness raising in 7 languages

THE EFFECTS OF ENDOCRINE DISRUPTING CHEMICALS ON OUR BODIES

We are all exposed to **Endocrine Disrupting Chemicals** in our daily lives. But what are the health impacts?

- Autism and ADHD
- Thyroid problems
- Breast cancer
- Diabetes
- Obesity
- Endometriosis

WE WANT AN #EDCFREE EUROPE!

www.edc-free-europe.org

SAY "NO" TO... HORMONE DISRUPTING CHEMICALS

EN DE FR ES SV NL DA

¿QUÉ SON LOS CONTAMINANTES HORMONALES?

Todos estamos expuestos a **los contaminantes hormonales (EDCs)** en nuestra vida diaria. Pero, ¿qué son los contaminantes hormonales exactamente y por qué debemos preocuparnos?

¿Cómo afectan a mi salud los contaminantes hormonales?

Los contaminantes hormonales, también conocidos como disruptores endocrinos (o EDCs, por sus siglas en inglés) son sustancias químicas artificiales que interfieren con el funcionamiento de las hormonas naturales de nuestro cuerpo. Se relacionan con la aparición de problemas de fertilidad, cáncer, obesidad y otros muchos graves problemas de salud.

¿Cómo estoy expuesto a los contaminantes hormonales?

Todos estamos expuestos a los contaminantes hormonales a diario ya que se utilizan en una gran variedad de productos, terminan en nuestras comida como residuos de pesticidas y quedan en el medio ambiente. Los grupos más vulnerables, los niños y las mujeres embarazadas, son los más afectados por estos tóxicos.

¿Qué puedo hacer contra los contaminantes hormonales?

Este gran reto para la salud necesita una gran solución. ¡Es el momento de exigir a nuestros dirigentes que digan NO a los contaminantes hormonales, para proteger nuestra salud y la de las generaciones futuras! ¡Únete a nosotras!

Queremos una Europa libre de contaminantes hormonales!

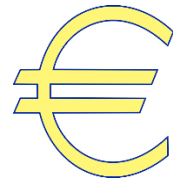
Health benefits of removing EDCs

HEAL Report

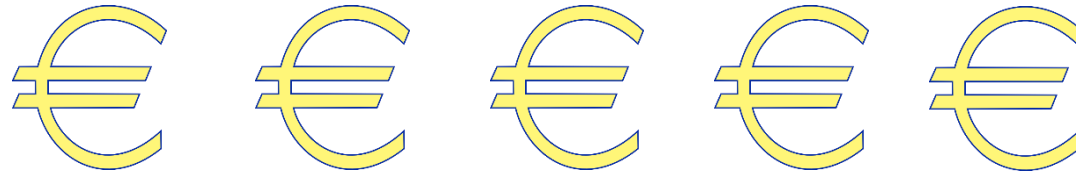
EU health savings up to 31 billion per year possible from reducing EDC exposures

Nordic Report

Up to 1.2 billion / year for MALE REPRODUCTIVE health

JCEM Papers

157 billion / year: 120 from pesticides

Health stakeholder engagement

Ob-gyns from 125 countries say...

"exposure to toxic chemicals is damaging your health."

Tell policymakers to listen.

#HealthNotToxics

FIGO: International Federation of Gynecology and Obstetrics – national chapters

European Cancer Leagues

Wendy Tse Yared, Director, "Curbing exposure to endocrine disrupting chemicals should become a central part of cancer prevention strategy in Europe."

Public health professionals

12 scientific societies - 4000 members

SESPAS
Sociedad Española de Salud Pública y Administración Sanitaria

SESPAS

¿Quiénes somos?
Estadutos
Sociedades SESPAS
Junta directiva y Asamblea General
Afilación y prestaciones
Comunicados de la Junta Directiva
Transparencia y buen gobierno de SESPAS
El rincón del salubrista

Inicio
Contacto

About us

[¿Quiénes somos?](#)

SESPAS (Spanish acronym for **Spanish Society of Public Health and Health Administration**) is an entity with its own legal personality whose mission is to contribute to the improvement of population's health and health services. It is a scientific society with a clear goal of social action, who pursues its goals by:

- promoting scientific knowledge and professional development of public health,
- creating opportunities for the exchange of knowledge and experiences among different public health actors and perspectives, and
- advocating for social and health problems, including vulnerable groups and other high risk groups

SESPAS works from a very broad and comprehensive definition of public health, thus approaching health problems beyonds its geographical borders and rather narrow definitions of public health. Related to this broader perspective, SESPAS is mainly comprised of scientific societies related to public health - SESPAS is a "society of societies". At the beginning of 2016 there are approximately 4,000 SESPAS members belonging to one or more of 12 scientific societies, 7 thematic and 5 regional public health societies:

SESPAS
SOCIEDAD ESPAÑOLA DE SALUD PÚBLICA Y ADMINISTRACIÓN SANITARIA

Sra. Ana Mato,
Ministra de Sanidad, Servicios Sociales e Igualdad
Gobierno de España

Nos dirigimos a usted para expresar nuestra honda preocupación por los efectos sobre la salud humana y ambiental causados por las sustancias capaces de alterar el sistema hormonal, conocidas como disruptores endocrinos (EDC, Endocrine Disrupting Chemicals en inglés), y solicitarles la adopción de medidas y políticas urgentes para reducir la exposición de la población y el medio ambiente a dichos tóxicos.

Los EDC se encuentran en alimentos, agua, envases, juguetes, textiles, cosméticos, plaguicidas, productos de higiene, materiales de construcción, materiales de uso clínico y en otros numerosos artículos de consumo. Por tanto, la población general está expuesta por vía digestiva a estas sustancias a través de la ingesta de alimentos y agua contaminados o sometida a prácticas odontológicas, por vía respiratoria a través de la inhalación del aire interior de los hogares, dérmicamente con la utilización de cosméticos que contienen EDC, o directamente por vía endovenosa cuando son sometidos a prácticas sanitarias y tratamientos hospitalarios que conllevan el uso de plásticos, entre otras vías de exposición. Numerosos estudios han mostrado la presencia de decenas de EDC en la población española, incluyendo mujeres embarazadas y niños^{1,2,3,4,5,6,7}.

En España los niveles corporales o concentraciones en el organismo de las personas de ciertos EDC (la llamada "contaminación interna") son muy superiores a los de otros países⁸, y representan una clara amenaza para la salud, el bienestar y la economía de nuestros ciudadanos y de nuestro estado del bienestar. En las últimas décadas hemos observado un importante incremento de enfermedades relacionadas con factores ambientales (entre ellos, la contaminación por EDC), incluyendo

1. Peris M, Puigdemuntch E, Castell M, et al. Distribución de las concentraciones séricas de compuestos orgánicos persistentes (COP) en muestras representativas de la población general de Cataluña, Barcelona. Departamento de Salud de la Universidad de Cataluña, IMIDA y Universidad Autónoma de Barcelona, 2009.
2. López-Espinos MI, Ortolano A, Carazo J, Sabatino M, Olas-Ferrari F, Olas N. Organocloro persistentes en placentas from Southern Spain and some related factors. *Placenta* 2007; 28:631-638.
3. Varios autores. Nuestra contaminación interna. Concentración de compuestos tóxicos persistentes en la población española. Madrid: Los libros de la Catarata, 2009. 264 pp. ISBN 978-84-83-19-442-3.
4. Olat M, Olatola JO. Inverse age-dependent accumulation of dichlorodiphenyl ether and other PCBs in semen from a general adult population. *Environmental International* 2015; 84: 110-127.
5. López-Espinos MI, Ferrer C, Arribas JF, Novas N, Tardón J, Fernandez MF, Salazar O, Prado R, Olas N. Neuroplumb and acetylcholinesterase activity in semen in Southern Spain. *Chemosphere*. 2009; 76(5): 947-52.
6. Casas L, Fernandez MF, Llop S, Gutera M, Ballester F, Cien N, Berrón MB, Rodríguez LS, Ratto J, Tardón A, Vignoli M, Calafat AM, Surge J. ENMA Project. Urinary concentrations of phthalates and parabens in a population of Spanish pregnant women and children. *Environ Int.* 2011 Jun;37 (5): 858-66.
7. Fernandez MF, Ferrer J, Arribas JF, Marín LS, Vignoli M, Llop S, Abalo M, Tardón A, Calafat A, Abad E, Cien N. Levels of polychlorinated dibenzo-p-dioxin, dibenzofuran and dioxin-like polychlorinated biphenyls in placenta from the Spanish ENMA birth cohort study. *Sci Total Environ.* 2012 Dec; 453:461-476. doi: 10.1016/j.scitotenv.2012.09.075. Epub 2012 Nov 4. PubMed PMID: 23134768.
8. Peris M, Puigdemuntch E, Castell M. Number of persistent organic pollutants detected at high concentrations in a general population. *Environment International* 2012; 44: 105-111.

National: Belgium- Teenagers

Focus on teenagers besides pregnant women and babies, particularly cosmetics

Girls use more make-up compared to adult women and they start earlier now

Hormoonverstoorders: het beleid blijft nahinken

Blootstelling aan hormoonverstorende stoffen bedreigt de volksgezondheid. Tot die schokkende conclusie kwam de Wereldgezondheidsraad al in 2012 en waarschuwde dat er wereldwijd werd nagelaten om de oorzaken van hormoongerelateerde ziekten en stoornissen doeltreffend aan te pakken. Inmiddels zijn we 2016 en recente rapporten blijven waarschuwen voor de gezondheidsrisico's van hormoonverstoorders. **Danielle Van Kalmthout**

Het is wachten op beleid sinds... 2009!

Al in 2009 besloten de Europese milieuministers en het Europees Parlement dat hormoonverstorende stoffen verboden moesten worden. Ze gaven de Europese Commissie de opdracht om tegen 2013 een definitie en criteria voor het identificeren van hormoonverstoorders voor te stellen. Die Europese maatregelen zijn er echter nog steeds niet. Zweden ondernam daarom afgelopen jaar een radicale stap door de Europese Commissie voor het Europees Hof te dagen vanwege het uitblijven van die criteria. Het initiatief van de Zweden werd ondersteund door de Europese Raad, het Europees Parlement en door de regeringen van Denemarken, Frankrijk en Nederland. Zo'n unaniemiteit zie je niet vaak! Het Hof gaf de aanklagers gelijk en onder druk van deze uitspraak heeft de Europese Commissie nu beloofd om voor de zomer eindelijk haar huiswerk in te leveren. Er zal echter nog heel wat tijd zitten tussen het voornemen om criteria voor te stellen en het moment dat deze daadwerkelijk op nationaal niveau juridisch in voege treden. Verdraging en uitstel kenmerken immers dit dossier. Bovendien blijft de Gezinsbond bezorgd over de criteria zelf die de Commissie zal voorstellen. Zelfs minimale hoeveelheden hormoonverstoorders vormen een groot risico voor ongeboren kinderen en zuigelingen. Van veilige drempelwaarden is hier geen sprake.

Tienersmeisjes en cosmetica

Meisjes experimenteren steeds jonger met cosmetica. Heel wat verzorgingsproducten en cosmetica zijn echter niet zonder gevaar. Wat je op je huid smeert dringt immers je lichaam binnen, ook schadelijke stoffen. Een pla...

ben op de hoeveelheid chemicaliën met hormoonverstorende eigenschappen in het lichaam van tienermeisjes. Ze blijken bovendien meer te 'smieren' dan de gemiddelde volwassen vrouw. Dat is een belangrijk gegeven want de puberteit is een tijd van snelle ontwikkeling van hun voortplantingsorganen. Volgens de onderzoekers is er ook steeds meer bewijs dat hormoonverstoorders

Zelfs minimale hoeveelheden hormoonverstoorders vormen een groot risico voor ongeboren kinderen en zuigelingen

me neurologische stoornissen, obesitas en zelfs kanker kunnen veroorzaken. In cosmetica en verzorgingsproducten zitten vaak stoffen om ze langer kunnen bewaren of aantrekkelijker te maken. Zo bevatten ze parabenen omdat die schimmels en bacteriën bestrijden en zo helpen om bijvoorbeeld een potje zelf hygiënisch te houden. Ftalaten vind je terug in parfums en nagellak omdat ze kleur en geur goed vasthouden. Het probleem is dat deze stoffen mogelijk grote gevolgen hebben omdat ze kunnen inwerken op het hormoonstelsel.

De studie richtte zich op drie stoffen met hormoonverstorende eigenschappen in verschillende cosmetica en verzorgingsproducten: ftalaten, parabenen en fenolen of weekmakers. Het opzet van het onderzoek was om na te gaan of het tijdelijk stoppen van het gebruik van deze producten door tienermeisjes gedurende een aantal dagen, ook zou zorgen voor minder hormoonverstorende stoffen in het lichaam. Het resultaat was verblijvend: alle stoffen werden beduidend minder (27 tot 45 procent) aangetroffen. De wetenschappers van de University of Berkeley kozen ervoor om nauw samen te werken met de tienermeisjes in het opzet en de uitvoering van de studie, met de bedoeling om hun bewustzijn rond risicovolle producten te vergroten. Dat is ook gelukt, aldus de onderzoekers, want nadat ze op de hoogte waren gebracht van de resultaten, bleken ze helemaal overtuigd en informeerden ze hun vrienden en familie over de gevaren van deze stoffen. Productinformatie en sensibilisering werken dus!

• Childproof is een Belgisch conglomeraat van verschillende middenveldorganisaties, bezorgde wetenschappers en artsen, gecoördineerd door de Gezinsbond. Sinds 2014 is Childproof actief in dit dossier.

Veilig mool

Bij aankoop van cosmetica en verzorgingsproducten kan je op het etiket controleren of ze hormoonverstorende stoffen bevatten. Vooral bij producten die worden gebruikt door zwangere vrouwen, en voor baby's of jonge kinderen is oppassen de boodschap! Volgende tips helpen om de meest voorkomende hormoonverstoorders te vermijden:

- Koop geen cosmetica of verzorgingsproducten met toegevoegde chemische geurstoffen.
- Koop geen cosmetica of verzorgingsproducten met antibacteriële werking, omdat hiervoor vaak stoffen met hormoonverstorende eigenschappen worden gebruikt.
- Kies voor natuurlijke producten, maar vertrouw niet automatisch op marketing die een product als natuurlijk of organisch aanprijzen. Neem ook bij deze producten de lijst met ingrediënten door.
- Hormoonverstorende stoffen bevatten vaak zeer complexe namen, maar er zit wel enige logica in. Methylparabeen, Ethylparabeen en andere parabenen kunnen worden herkend aan de samenstelling met het woord 'parabeen'.
- Bij ftalaten worden er vaak afkortingen gebruikt. Vermijd in ieder geval BzBP, DEP en DMP. Indien de namen ervan wel volledig uitgeschreven zijn kan je ze ook herkennen aan de samenstelling met 'ftalaten'.

Product testing - THINK CHEMICALS

Danish Consumer Council THINK Chemicals product testing - Shampoos

- Exposing presence of EDCs
- Cosmetics, food packaging, textiles
 - highlighting good and bad products

Food testing EXXPERT Study

- **2016 REPORT** - non organic mueslies contain on average more than 9 residues of pesticides each, half of them being suspected EDCs !
- **2010 REPORT** showed that 12 of the 36 pesticides residues found in the meals of one single day were suspected EDCs !

(http://www.menustoxiques.fr/pdf/Rapport_assiette_toxique_281110.pdf)

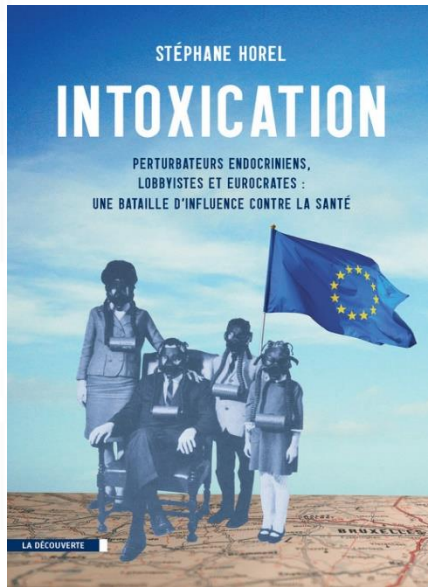
générations
FUTURES

Media - TV Documentaries, Books

2015 – Book on EDCs

TV Documentaries

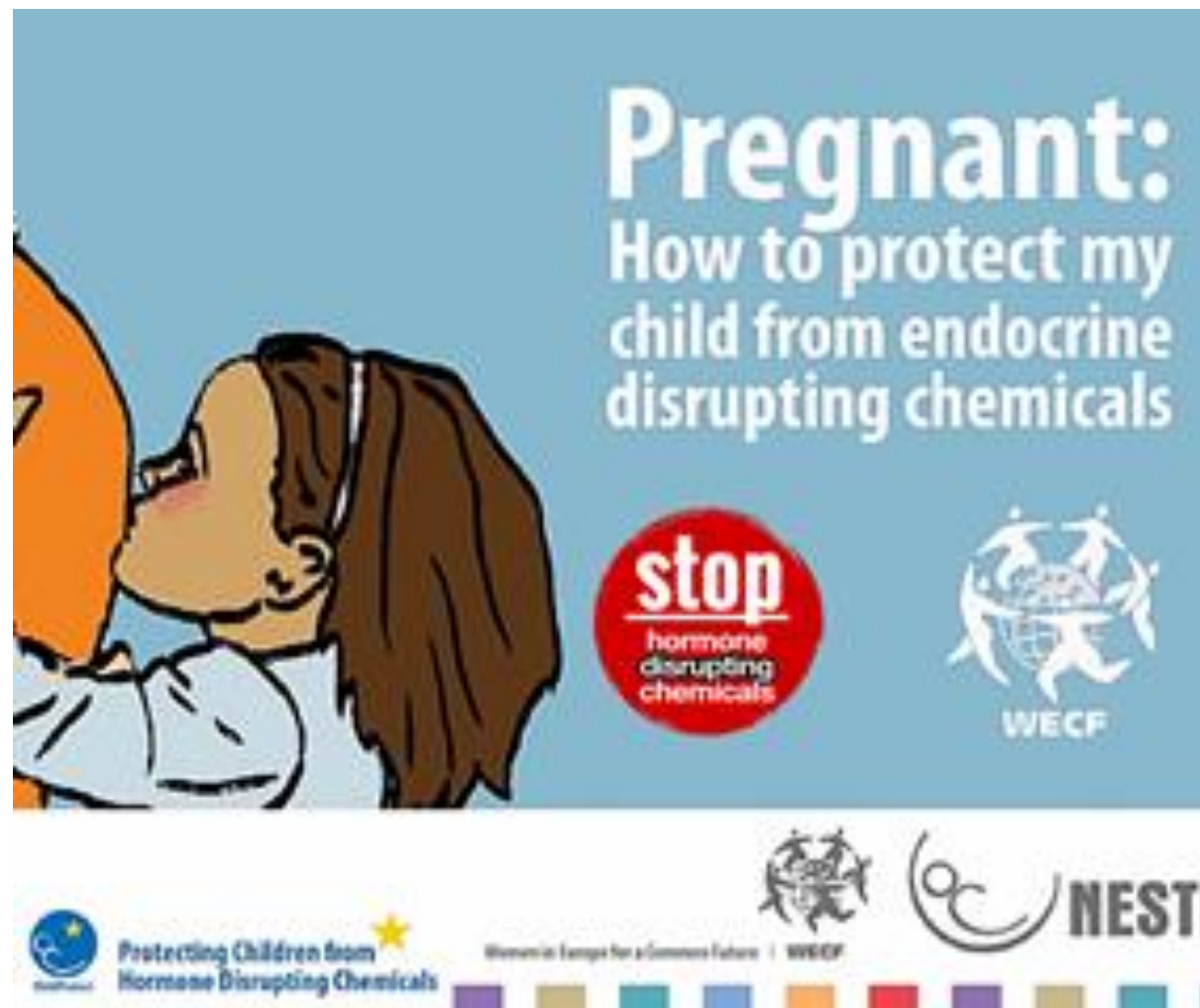
France = 8 million viewers

Germany

The Netherlands

Video clips WECF

Pregnant – How to Protect Your Child from EDCs’, video by WECF
([English](#) - [Dutch](#) - [German](#) - Spanish).

Local authorities & Trade union

DISRUPTORES ENDOCRINOS

Nuevas respuestas para nuevos retos

Promoting environmental policy that contributes to good health

Directo a tus hormonas Guía de alimentos disruptores

Residuos de plaguicidas con capacidad de alterar el sistema endocrino en los alimentos españoles

2 NOVIEMBRE, 2016 by ECOLOGISTAS EN ACCIÓN

Zaragoza reducirá los contaminantes hormonales en sus servicios

- ACCIONES CONTRA LOS EDCS
- CONTAMINANTES HORMONA, DISRUPTORES ENDOCRINOS, GUÍA PARA ADMINISTRACIONES LOCALES, ZARAGOZA

DEJA UN COMENTARIO

Action at European Parliament last week

Thank you for your attention!

Contact us: genon@env-health.org

Health and Environment Alliance (HEAL)
28, Blvd. Charlemagne B-1000 Brussels
www.env-health.org

Follow us on Twitter @HealthandEnv and like us on Facebook

Subscribe to **EDC-Free campaign news** in
English, French, German, Spanish, Dutch, Swedish and Danish!!!

<http://www.edc-free-europe.org>

<https://www.no2hormonedisruptingchemicals.org>

EU progress on EDCs

Aside from the criteria....

- REACH progress: very slow in ID, restrictions; authorisations not going in good direction
- Still need explicit phase out/ down provisions in many other laws, and better testing requirements: especially major exposures, e.g. food contact materials
- Large need for engagement of medical communities to convey your positions to political representatives
- Next battles: guidance documents, testing requirements, individual pesticide/biocide authorisations, reform other laws

Criteria: What's at Stake

Global precedent: world's 1st regulatory ID criteria!

Correctly identifying what people are exposed to

Implementing existing laws

- Pesticide & Biocide laws,
pour over to Medical Devices
- Influence REACH, Cosmetics, Water, & others

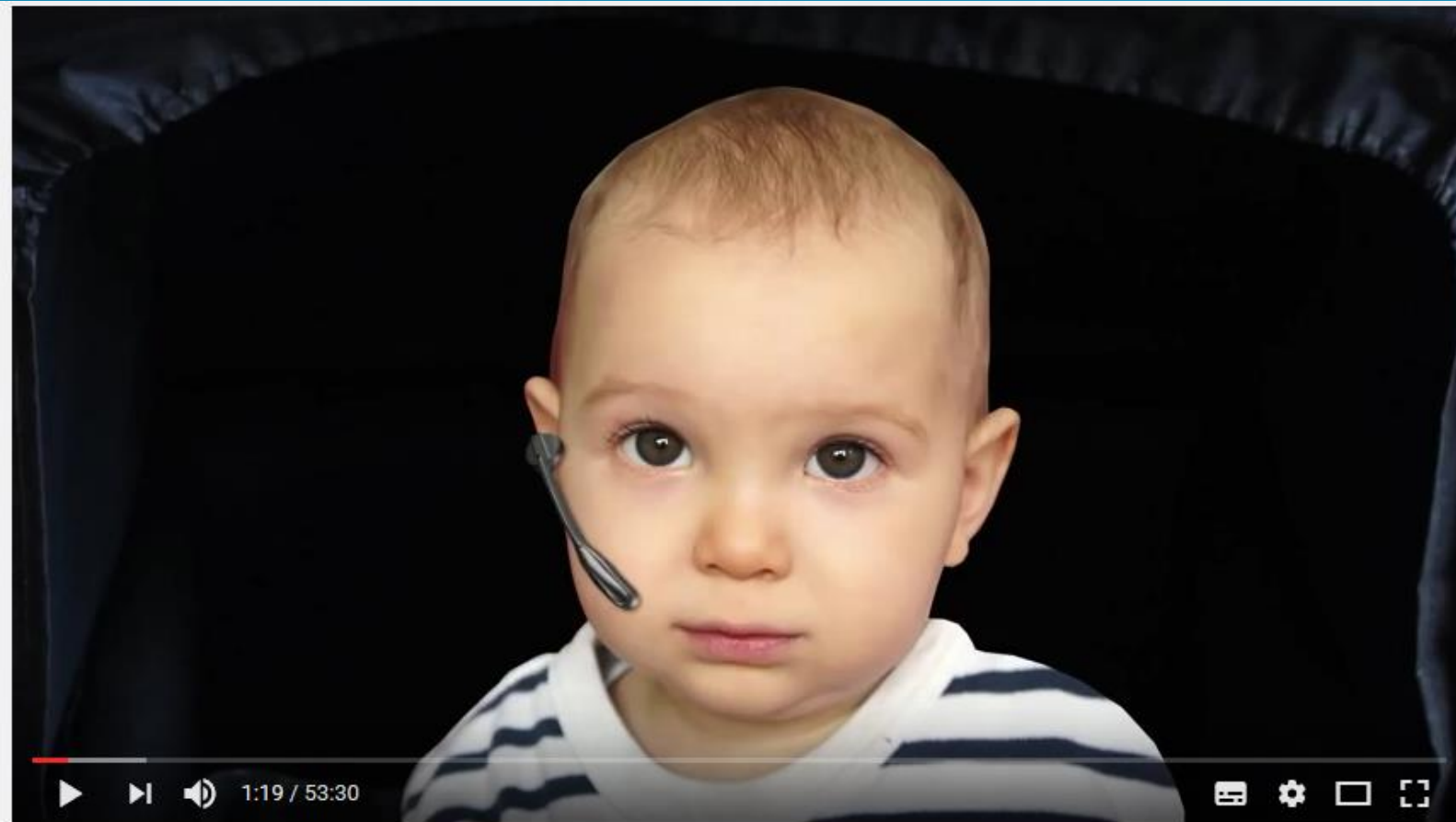
Correctly reflecting / eliciting science

- Avoiding over simplifying / under interpreting
- Incentive for further research

The EU criteria battle

Exposing industry influence on EU Commission

- Shown on French and German TV
- Covered in many media, including Le Monde, Newsweek, Guardian

Endocrination - Documentary HD

HEAL
Promoting environmental policy
that contributes to good health

a film by
Stéphane Horel

No escape from exposure

Reality = mixtures

